

Review article

THE BCG ECONOMY MODEL AND ITS APPLICATION FOR SPORTS EVENT MANAGEMENT IN THAILAND

Thanavutd CHUTIPHONGDECH^{1,*} and Phobphison PHOB-UDOM²

¹*Sports Management Program, Faculty of Sports Science, Chulalongkorn University, Bangkok*

²*Department of Tourism and Hospitality Industry, Faculty of Humanities, Kasetsart University*

ABSTRACT

In the past times, Thailand's economic and social development has created social inequality, income disparity, and natural resource degradation. As such, the limitative economic growth has therefore pushed Thailand into a middle-income trap country. To resolve such problems, during the past few years, a concept related to the BCG economy model, as a tool for national economic and societal development to accomplish inclusive and sustainable growth, has publicly been mentioned in Thai society. Although the model acts as a national agenda with the focus on the agriculture and food industry, energy and material sector, medical services, and tourism industry, its understandings, and linkages to the sports industry, as a part of tourism, stakeholders are vague due to its policy newness and absence of academic evidence. To bridge the knowledge paucity in the literature, this article proposes the BCG Blueprint as a practical tool for BCG conceptual application for sports event management as a component of sports tourism. Policy implications deriving from the blueprint are presented at end of the article for sustainable sports event management in Thailand.

(Journal of Sports Science and Technology 2022; 22 (2): 13-31))

(Received: 29 April 2022, Revised: 17 August 2022, Accepted: 9 September 2022)

Keywords: BCG Economy Model/ Sports Management/ Sports Event, Sports Tourism/ Sustainable Development

*Corresponding Author: Thanavutd CHUTIPHONGDECH

Sports Management Program, Faculty of Sports Science, Chulalongkorn University

E-mail: Thanavutd.C@chula.c.th

¹ This article is a part of an academic seminar titled 'Guidelines for Sports Event and Sport Tourism Management under Integrated Economic Development Concept: BCG Model' held on April 21, 2022, at Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok: Chakrabongse Bhuvanarth Campus

บทวิจารณ์ทางวิชาการ

แบบจำลองเศรษฐกิจปีซีจีกับการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการงานแข่งขันกีฬาในประเทศไทยฐณนุฒ ชุตินพงศ์เดช¹ และ ภาพิศพลย์ ภาพอุดม²¹แขนงวิชาการจัดการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²ภาควิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**บทคัดย่อ**

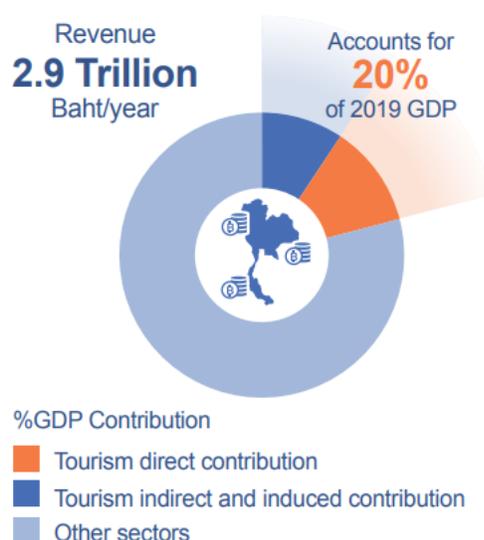
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอดีตที่ผ่านมาของประเทศไทยก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ และปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับต่ำได้ส่งผลให้ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ติดอยู่ในกับดักรายได้ระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อแก้ไขประเด็นดังกล่าวในช่วงหลายปีที่ผ่านมาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองเศรษฐกิจปีซีจีได้ถูกกล่าวถึงในสังคมไทยอย่างกว้างขวางจากการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสำหรับคนทุกกลุ่มอย่างยั่งยืน แม้ว่าแบบจำลองนี้ได้ถูกประกาศเป็นวาระแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและวัสดุ บริการทางการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หากแต่การทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวโดยเฉพาะการเชื่อมโยงแนวคิดเศรษฐกิจปีซีจีเข้ากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคกีฬาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาคการท่องเที่ยว ยังไม่ชัดเจนเนื่องจากความใหม่ของนโยบาย และหลักฐานในทางวิชาการที่ยังไม่ปรากฏ ดังนั้นเพื่อเชื่อมองค์ความรู้ที่หายไป บทความนี้จึงนำเสนอ BCG Blueprint เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้แนวคิดของแบบจำลองเศรษฐกิจปีซีจีเพื่อการจัดการงานแข่งขันกีฬาอันเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยในส่วนสุดท้ายบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายซึ่งอ้างอิงจาก BCG Blueprint สำหรับการจัดการงานแข่งขันกีฬาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

(วารสารวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการกีฬา 2565; 22(2): 13-31)

คำสำคัญ: แบบจำลองเศรษฐกิจปีซีจี / การจัดการกีฬา / งานแข่งขันกีฬา / การท่องเที่ยวเชิงกีฬา / การพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทนำ

ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจี (BCG Economy Model) ได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในฐานะของการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนของประเทศไทย แนวคิดนี้ถูกพัฒนามาจากการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีตที่นำพามาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม (Social Inequality) และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติ (1-3) โดยภาครัฐส่งเสริมการนำแบบจำลองนี้ไปปรับใช้กับ 4 ภาคอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ที่มีสัดส่วนต่อการเจริญเติบโตเศรษฐกิจของประเทศไทยในระดับสูง ซึ่งได้แก่ ภาคการเกษตรและอาหาร ภาคสุขภาพและการแพทย์ ภาคพลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ และภาคการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้งนี้เป็นเพราะภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวมีการใช้ปัจจัยการผลิตเป็นจำนวนมาก และมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product: GDP) สูงถึงร้อยละ 21-25 (2)

ภาพที่ 1 สัดส่วนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ที่มา: Bank of Thailand (4)

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นเป็น 1 ใน 4 อุตสาหกรรมที่ได้รับการผลักดันในการนำเอาแนวคิดของแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีมาประยุกต์ใช้เนื่องจากภาคส่วนดังกล่าวมีสัดส่วนต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในระดับสูง (ภาพที่ 1) และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศไทยประมาณ 3 พันล้านล้านบาทในปี พ.ศ. 2562 (5, 6) อันเนื่องมาจากการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 2) อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณ (Mass Tourism) หรือการรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปจนขีดความสามารถ (Over Tourism) ในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดผลกระทบเชิงลบทั้งในมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมยกตัวอย่างเช่น

ผลกระทบต่อรูปแบบการใช้วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวบ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่ (5, 7) การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว (8) ความเสื่อมโทรมของแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติเช่นในเขตพื้นที่หมู่เกาะสุรินทร์ (9, 10) มลภาวะทางอากาศอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวภายในเมือง (Urban Tourism) ในบางพื้นที่ของประเทศไทยเช่น ภาคเหนือ (11, 12) เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Management) ภายหลังจากแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มุ่งเน้นการทำการตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ (Quality Tourist) เฉพาะกลุ่มที่มีการใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวต่อหัวในระดับสูง และมีพฤติกรรมที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายทดแทน (Substitute) การทำการตลาดแบบเน้นปริมาณนักท่องเที่ยว ซึ่งหนึ่งในตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการใช้จ่ายสูง และเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้แก่ ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourist) (13-15)

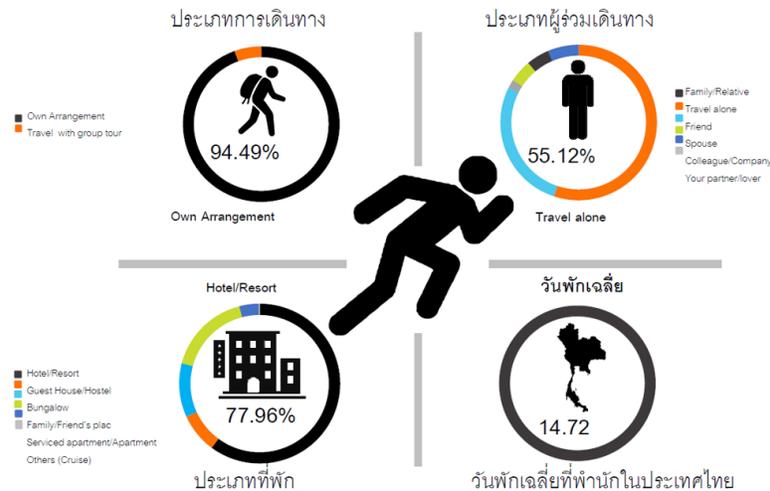

ภาพที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2553-2562

ที่มา: National Science and Technology Development Agency (5)

นักท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourist) หมายถึงนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในงานแข่งขันกีฬา (Active Sport Tourist) หรือเพื่อเข้ารับชมงานแข่งขันกีฬา (Event Sport Tourist) หรือเดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา (Nostalgia Sport Tourist) (16) การท่องเที่ยวเชิงกีฬามีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั่วโลก (17) โดยข้อมูลจาก Jiménez-García, Ruiz-Chico (18) United Nations World Tourism Organization (19) และ Statista (20) รายงานว่า รายรับจากการท่องเที่ยวของการเข้ารับชมงานแข่งขันกีฬาอาจสูงถึง 27.62 พันล้านเหรียญสหรัฐภายในปี พ.ศ. 2565 โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายรับจากการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ประมาณร้อยละ 3.86 ต่อปี โดยตลาดนักท่องเที่ยวเชิงกีฬากลุ่มใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทวีปยุโรป และอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อหัวสูง และมีรายจ่ายต่อการท่องเที่ยว (Tourism Expenditure) ในระดับสูง (13-15) นอกจากนี้

ข้อมูลจากการวิจัยตลาดของ Tourism Authority of Thailand (14) ยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีวันหยุดโดยเฉลี่ยประมาณ 15 วัน (ภาพที่ 3) ซึ่งสูงกว่าตลาดนักท่องเที่ยวประเภทอื่นประมาณ 2 เท่า (14)

ภาพที่ 3 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย

ที่มา: Tourism Authority of Thailand (14)

ดังนั้นเพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากการท่องเที่ยวเชิงกีฬา การนำแบบจำลองพัฒนาเศรษฐกิจปีชี้นำมาใช้ในอุตสาหกรรมกีฬา เช่น การจัดงานแข่งขันกีฬา (Sports Event) เพื่อดึงรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจึงเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตามแม้แบบจำลองการพัฒนาเศรษฐกิจปีชี้นำจะได้รับการประกาศเป็นวาระแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2564 แต่แนวคิดดังกล่าวยังขาดความเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้เสียในระบบนิเวศกีฬา (Sports Ecosystem) อาทิ สถาบันอุดมศึกษา ธุรกิจกีฬา ผู้จัดงานแข่งขันกีฬา หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น สมาคมกีฬา เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะความใหม่ของนโยบาย อีกทั้งการอธิบายแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมถึงการประยุกต์ใช้แบบจำลองพัฒนาเศรษฐกิจปีชี้นำสำหรับอุตสาหกรรมกีฬายังมีอยู่อย่างจำกัด และขาดหลักฐานในเชิงวิชาการ

เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดแบบจำลองการพัฒนาเศรษฐกิจปีชี้นำเข้ากับภาคส่วนกีฬาที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจปีชี้นำผ่านแผนภาพ BCG Blueprint โดยมุ่งเน้นไปที่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการงานแข่งขันกีฬา (Sports Event Management) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism Product) สำหรับเนื้อหาของบทความนี้มีการเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ส่วนที่สองนำเสนอกรอบแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองเศรษฐกิจปีชี้นำ ส่วนที่สามนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจปีชี้นำสำหรับการจัดการงานกิจกรรมกีฬาด้วยแผนภาพ BCG Blueprint และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดการงานแข่งขันกีฬาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

กรอบแนวคิดเรื่องแบบจำลองเศรษฐกิจสีเขียว

กรอบทฤษฎี (Theoretical Framework) ที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในวงวิชาการ หากแต่เป็นแนวคิดที่ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environmental Economics) และแนวคิดเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยระบบนิเวศ (Ecological Economics) (21-23) โดยแนวคิดดังกล่าวได้รับการศึกษามาเป็นระยะเวลาอันยาวนานเกือบทศวรรษ และได้พัฒนามาเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีเขียวโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการผลิตงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความยั่งยืน (Sustainable Development Research) ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (23) โดยแนวคิดดังกล่าวได้รับการพิจารณา และยอมรับในระดับสากลในการเป็นทางออกเพื่อแก้ไขความท้าทายในระดับโลก (Grand Challenge) ที่พลเมืองของทุกประเทศกำลังเผชิญอยู่ อาทิ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ปัญหาทางด้านสุขภาพของประชากรโลก และการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอุตสาหกรรม (21, 24) ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ประเด็นของเศรษฐกิจสีเขียวจึงถูกหยิบขึ้นมาอภิปรายในการประชุมระดับโลก รวมถึงเวทีที่เกี่ยวข้องกับการประกาศปฏิญญาร่วมระหว่างประเทศ เช่น การประชุมระหว่างสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ข้อตกลงในสหภาพยุโรป หรือ Lund Declaration อย่างต่อเนื่อง

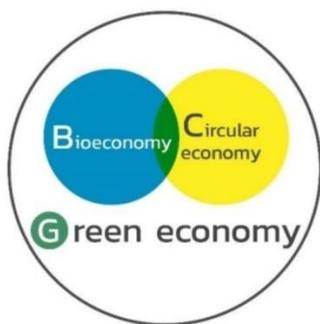
สำหรับประเทศไทยแล้ว ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมีรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) ผ่านแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (National Economic And Social Development Plan) ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2500 โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504-2509 ได้เริ่มมีประกาศใช้ในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (25) ในช่วงแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อยกระดับรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (National Income per Capita) ภาคการเกษตรได้รับการส่งเสริมให้เป็นสาขายุทธศาสตร์ในการสร้างการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ โดยการเกษตรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว และสินค้าการเกษตรแบบที่ยังไม่แปรรูป (Primary Product) เป็นสินค้าหลักที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศไทย (26)

Kaosa-ard (26) และ Jomo, Chung (27) กล่าวว่า ในช่วงที่ที่ดินการเกษตรเริ่มมีราคาแพงประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในการผลิต (Production Technological Advancement) ในปีพ.ศ. 2528 รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงจากการใช้ภาคการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมหลักในการสร้างรายได้ให้กับประเทศมาเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่อาศัยแรงงานจำนวนมากในการผลิต (Labor Intensive) และการแปรรูปสินค้า (Manufacturing-based Economy) เช่น กระเป๋าสตางค์ เครื่องนุ่งห่ม เพื่อส่งออกให้กับต่างประเทศ โดยยุคของการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยที่เน้นภาคอุตสาหกรรมหนัก (Heavy Industry) และเน้นการลงทุนในการใช้เครื่องจักรในการผลิต (Capital Intensive) รวมถึงการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) (28) เริ่มเด่นชัดมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2536-2537 ภาคการผลิตอุตสาหกรรม อาทิ อะไหล่รถยนต์ เครื่องจักร ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องประดับ เครื่องนุ่งห่ม และอาหารกระป๋อง เป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้าง

การเจริญทางเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศโดยมีส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติคิดเป็นร้อยละ 28.5 และมีอัตราการขยายตัวของการผลิตรวมร้อยละ 14 ต่อปี (25, 26)

แม้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาสามารถลดความยากจน และสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว แต่หากการพัฒนาดังกล่าวมุ่งเน้นเพียงประเด็นด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ตามมาในมิติทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ความไม่เสมอภาคของการกระจายรายได้ (Income Inequality) (29) อันนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่สูงขึ้น และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ ดังนั้นเพื่อแก้ไข และปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจในอดีตที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีโดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2565 ในการนำเอาแบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจีมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และประกาศเป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา (8)

แบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจีเป็นรูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยการพัฒนาเศรษฐกิจย่อย 3 ประเภท (3) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 แบบจำลองทางเศรษฐกิจปีชีจี

ที่มา: The Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council (3)

เศรษฐกิจชีวภาพ หรือเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio-based Economy: B) เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางชีวภาพที่มีอยู่ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของอุตสาหกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุด (3, 30) Bugge, Hansen (24) อธิบายเพิ่มเติมว่า เศรษฐกิจชีวภาพเป็นกระบวนการผลิตที่มุ่งส่งเสริมการผลิตจากการใช้ปัจจัยการผลิต และทรัพยากรทางธรรมชาติจากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่กระบวนการผลิตสินค้าและบริการโดยอาศัยพลังงาน และกระบวนการผลิตทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม

หากพิจารณาในมุมมองของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เศรษฐกิจชีวภาพเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งพิจารณาว่าในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับพื้นที่ หรือระดับชุมชน มีทรัพยากรอะไรบ้างที่สามารถนำมาผลิต และพัฒนาเป็นสินค้า

การท่องเที่ยว (Tourism Product) (6) โดยความหลากหลายทางชีวภาพหมายถึง ความหลากหลายทางธรรมชาติ (Natural Diversity) และความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) ซึ่งความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพนี้เป็นจุดแข็งของประเทศไทย (2) โดยกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้เศรษฐกิจฐานชีวภาพจึงเป็นการพิจารณาว่า ประเทศไทยจะสามารถนำความหลากหลายดังกล่าวมาสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ให้กับการจัดงานแข่งขันกีฬา และการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผ่านการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมได้อย่างไร (5)

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: C) เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการใช้วัสดุเพื่อการผลิตสินค้าและบริการอย่างเต็มวงจรชีวิตเพื่อลดของเสียในกระบวนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุดหรือไม่เหลือเลย (Zero Waste) (30) ด้วยกระบวนการผลิตสินค้า ใช้งาน และนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้เป็นวัตถุดิบซ้ำหรือผลิตใหม่ (Make-Use-Return/Recycle/Upcycle) (2) D'Amato, Droste (23) อธิบายว่า เศรษฐกิจหมุนเวียนถูกพัฒนาจากความพยายามในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตในยุคอุตสาหกรรมที่มีลักษณะของการผลิตเพื่อใช้แล้วทิ้ง (Linear Economy) มาเป็นการผลิตที่มุ่งเน้นการออกแบบอายุของวัฏจักรการผลิตสินค้าใหม่ (Redesigning Product Life Cycle) เพื่อสร้างปริมาณสินค้าและบริการให้ได้มากที่สุด โดยลดจำนวนการใช้ปัจจัยการผลิตรวมถึงของเสียที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการผลิต ทั้งนี้เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ช่วยสร้างการผลิตที่เพิ่มมากขึ้น (Reproduction Rate) จะเกิดขึ้นได้ Korhonen, Honkasalo (22) อธิบายเพิ่มเติมว่า เกิดจากการจัดการวงจรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัจจัยการผลิต และวัสดุเหลือใช้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงการนำเอาพลังงานกลับมาใช้ใหม่

สำหรับเศรษฐกิจหมุนเวียนภายใต้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่พิจารณาว่า ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity) ของธุรกิจ ชุมชน พื้นที่ และภูมิภาคตลอดห่วงโซ่มูลค่า เกิดของเสียอะไรบ้าง และของเสียนั้นสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือผลิตใหม่โดยอาศัยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้หรือไม่ ซึ่งแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบนี้อาจทำให้เกิดโอกาสในการทำธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้เป็นวัตถุดิบซ้ำหรือผลิตใหม่ ซึ่งจะนำมาสู่การสร้างรายได้ควบคู่ไปกับการกระจายรายได้ (Income Distribution) และเพิ่มอัตราการจ้างงาน (Employment Rate) ใหม่ในระดับพื้นที่ (8)

เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy: G) เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้มีความเท่าเทียมกัน ลดความเสี่ยง และผลกระทบในเชิงลบที่เกิดขึ้นต่อระบบนิเวศ และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าผ่านการมีส่วนร่วมของคนในสังคม (31) Loiseau, Saikku (21) รายงานว่า แนวคิดของเศรษฐกิจสีเขียวได้รับการกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในงานเขียนของ Pearce, Markandya (32) ในปี ค.ศ. 1989 โดยงานเขียนดังกล่าวพยายามสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องของกลไกตลาด (Market Mechanism) ที่ไม่สามารถสะท้อนต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Cost) และต้นทุนทางสังคม (Social Cost) ที่สมควรถูกรวมอยู่ในราคาของสินค้าและบริการ โดยผลงานทางวิชาการดังกล่าวเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว และได้รับการยอมรับโดยหน่วยงานในระดับนานาชาติต่อมา เช่น

United Nations Environment Programme (UNEP) ธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งต่อมาในการประชุม ริโอ+20 (Rio+20 Conference) ได้มีการกล่าวถึงแนวคิดดังกล่าว และได้เริ่มมีการพัฒนาไปเป็นนโยบายระดับประเทศในหลายภูมิภาคทั่วโลก โดยมุ่งหมายให้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวเป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน (Socially Inclusive) โดยมีการเบียดเบียนการใช้ทรัพยากรทรัพยากรธรรมชาติให้น้อยที่สุดเพื่อลดการขาดแคลนในอนาคต (33)

สำหรับมุมมองของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เศรษฐกิจสีเขียวเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่พิจารณาถึงกระบวนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวตามแนวคิดของเศรษฐกิจฐานชีวภาพ และเศรษฐกิจหมุนเวียน อีกทั้งเป็นการพิจารณาเพิ่มเติมว่า ตลอดห่วงโซ่คุณค่าตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว มีจุดไหนของห่วงโซ่คุณค่าที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่จัดงานแข่งขันกีฬา และหากเกิดขึ้น องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสามารถมีบทบาทในการลดผลกระทบดังกล่าวได้อย่างไร

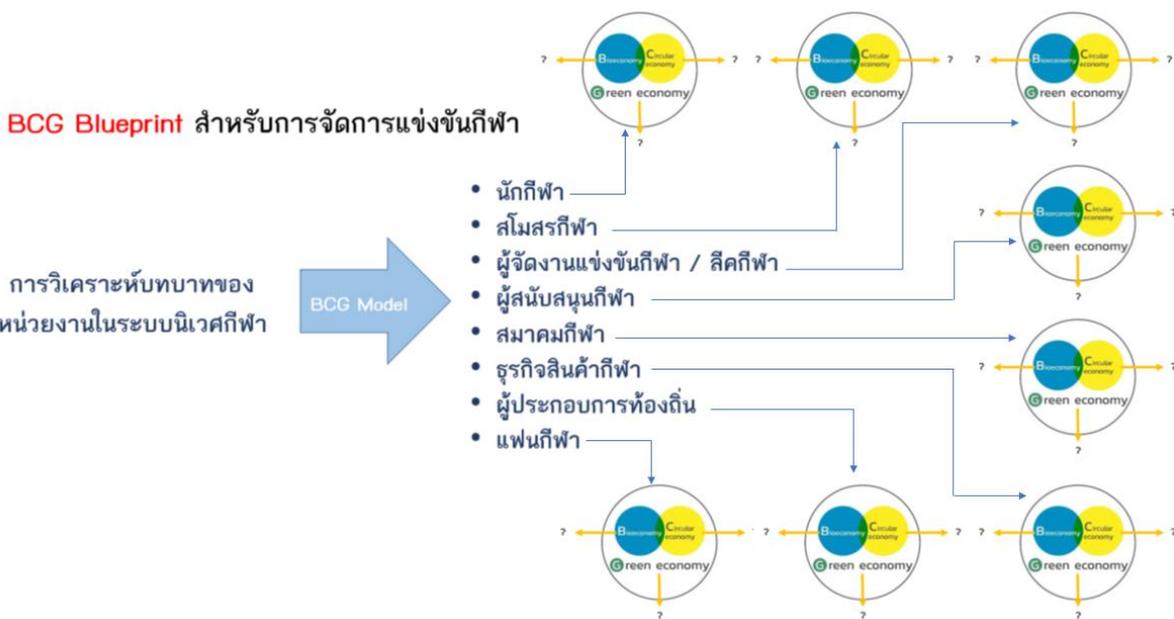
แบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจีเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมายในการผลักดัน 4 สาขายุทธศาสตร์เพื่อนำพาประเทศไทยให้ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ผ่านการสร้างเศรษฐกิจย่อย 3 ประเภทได้แก่ เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว โดยอาศัยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการการท่องเที่ยว ทั้งนี้การพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจีเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของ United Nations (34) ซึ่งการพัฒนาประเทศภายใต้แบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจีสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลายประเด็น อาทิ การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน (Zero Hunger) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnership for the Goals) การลดความเหลื่อมล้ำ (Reduce Inequalities) เป็นต้น (35)

กลไกในการทำงานของแบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจีขึ้นอยู่กับหลักการของการร่วมมือระหว่างจตุภาคี (Quadruple Helix) (1-3) ผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคเอกชนและสังคม ภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิจัย และภาคต่างประเทศ กล่าวคือ ภาคเอกชน สังคม และชุมชนในพื้นที่มีบทบาทในการลงทุนด้านการผลิตจากทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ และร่วมทำการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา ในขณะที่ภาครัฐมีบทบาทในการสนับสนุนภาคเอกชนด้วยการผ่อนคลายนโยบายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจภายใต้แบบจำลองเศรษฐกิจปีชีจี การทดลองประกาศใช้นโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจปีชีจีในบางพื้นที่ (Sandbox) รวมถึงการจัดหาเงินลงทุน การสร้างแรงจูงใจ และให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ด้านการทำธุรกิจให้แก่ภาคเอกชน โดยหากภาคเอกชนต้องการองค์ความรู้เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยมีส่วนช่วยในการสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยภาคต่างประเทศมีบทบาทในการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology)

การประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจสีเขียวสำหรับการจัดการงานแข่งขันกีฬาด้วย BCG Blueprint

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจสีเขียวไปประยุกต์ใช้ในการจัดงานแข่งขันกีฬามีการเผยแพร่มานานมากกว่าทศวรรษ (18) ซึ่งรูปแบบการจัดงานแข่งขันกีฬาที่มุ่งเน้นสร้างความยั่งยืนยังเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างความเป็นตำนาน (Legacy) ให้แก่ประเทศผู้จัดงานอีกด้วย (36-39) แต่สำหรับประเทศไทยแล้วแนวคิดดังกล่าวอาจยังใหม่ และขาดความเชื่อมโยงรวมถึงการสร้างความสำเร็จในแนวคิดดังกล่าวสำหรับผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในระบบนิเวศกีฬา ดังนั้นในส่วนนี้ผู้เขียนจึงได้นำเสนอแผนภาพ BCG Blueprint ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นจากกรอบทฤษฎีของแบบจำลองเศรษฐกิจสีเขียวควบคู่ไปกับการวิเคราะห์บทบาทของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดงานแข่งขันกีฬาตามแนวคิดของระบบนิเวศกีฬา (Sports Ecosystem) โดยผู้เขียนมุ่งเน้นไปที่การนำเสนอการประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจสีเขียวสำหรับการจัดการงานกิจกรรมกีฬา ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาตามการนิยามของ Gibson (16) และ Gibson (40)

สำหรับการสะท้อนแนวคิดของเศรษฐกิจสีเขียวสำหรับการจัดการงานแข่งขันกีฬาด้วยแผนภาพ BCG Blueprint (ภาพที่ 5) สามารถอธิบายเป็นขั้นตอนหลักได้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการวิเคราะห์บทบาทของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวในการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจแบบสีเขียว

ที่มา: ผู้เขียน

ขั้นตอนแรก เป็นการกำหนดหน้าที่ของหน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนที่จะมีบทบาทในการเป็นแพลตฟอร์มกลาง (Hostess Platform) เพื่อประสานงาน และให้ความรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียการจัดงานแข่งขันกีฬา เช่น ผู้จัดงานแข่งขันกีฬา

สมาคมกีฬาจังหวัด ผู้ประกอบการท้องถิ่น หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว นักกีฬา สโมสรกีฬา ผู้สนับสนุนงานแข่งขันกีฬา ธุรกิจสินค้ากีฬาและการท่องเที่ยว และแฟนกีฬา เป็นต้น โดยภาระงานหลักอันแรกควรเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนที่นำทาง (Roadmap) ในการให้ความรู้ ชี้แจง และอภิปรายร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจแบบปีชีจีให้แก่ผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในระบบนิเวศกีฬา (Sports Ecosystem) ทั้งนี้ Jensen (41) ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้จัดการอาจมีการกำหนดแผนแม่บท (Local Master Plan) ที่มีการกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานแข่งขันกีฬาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้กรอบในการเขียนแผนสามารถเขียนในแบบกว้าง (Board Sense) หรือลงรายละเอียด (Explicit) ในเนื้อหาโดยขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่สอง เป็นการวิเคราะห์บทบาท และหน้าที่ของภาคส่วนในระบบนิเวศการกีฬาตามกรอบแนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจแบบปีชีจีกล่าวคือ แต่ละหน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนจะสามารถนำเอาแนวคิดดังกล่าวไปปรับใช้ได้อย่างไร (ดูเพิ่มเติมในตารางที่ 1) ยกตัวอย่างเช่น ผู้จัดการแข่งขันกีฬามีแนวทางในการจัดการงานแข่งขันกีฬาอย่างไรภายหลังการแบ่งโครงสร้างกิจกรรมหลักของการจัดงานแข่งขัน (Work Breakdown Structure) ยกตัวอย่างเช่น การจัดการการขนส่งนักกีฬา การจัดการขยะ หรือการจัดการสถานที่แข่งขันกีฬา เป็นต้น ผู้ผลิตสินค้ากีฬาสามารถนำวัตถุดิบอะไรบ้างในพื้นที่ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับการแข่งขันกีฬา ผู้สนับสนุนงานแข่งขันกีฬา (Sport Sponsor) สามารถมีบทบาท หรือการสนับสนุนใดได้บ้างเพื่อส่งเสริม และกระตุ้นระบบเศรษฐกิจปีชีจีให้เกิดขึ้นกับภาคส่วนอื่น ๆ หรือภาคธุรกิจในพื้นที่ของการจัดงานแข่งขันกีฬา หรือวิสาหกิจชุมชน (Social Enterprise) สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งที่จับต้องได้ (Tangible Resource) เช่น ทรัพยากรทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Resource) เช่น ทุนทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้าน อะไรบ้างมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ รวมถึงการสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Tourism Activity) เพื่อทำการตลาดกับนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มาเข้าร่วมงานแข่งขันกีฬา (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ตัวอย่างการวิเคราะห์บทบาทของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา**ที่มา:** ผู้เขียน

สำหรับในขั้นตอนที่สองนี้ Kucukvar, Kutty (36) ได้ยกตัวอย่างบทบาทของผู้จัดงาน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยการนำเสนอกองแบบสนามแข่งขันกีฬา Ras Abu About (RAA Stadium) ซึ่งเป็นสนามสำหรับใช้ในการแข่งขัน FIFA 2022 ที่เมืองโดฮา โดยสนามดังกล่าวถูกออกแบบด้วยแนวคิด Modular Shipping Container ที่สามารถประกอบ รื้อถอน และนำชิ้นส่วนจากสนามแข่งขันสามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่สำหรับการแข่งขันในครั้งต่อไป นอกจากนี้ Bianchini and Rossi (42) ยังนำเสนอตัวอย่างบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดงานแข่งขันกีฬามาราธอนในการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับการจัดการขยะพลาสติกในงานมาราธอนด้วยการอาศัยกรอบแนวคิดของ Plan-Do-Check-Act (PDCA Approach) เพื่อเพิ่มกระบวนการจัดเก็บ คัดแยก และนำขวดพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ภายในงานแข่งขันกีฬา ทั้งนี้ในแต่ละขั้นตอน Bianchini and Rossi (42) แนะนำให้มีการกำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicators) ที่ชัดเจนสำหรับการบรรลุแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับการจัดการขยะพลาสติกในงานมาราธอน

นอกจากนี้ Lauermann (38) และ Kim (43) ยังยกตัวอย่างบทบาทของผู้สนับสนุนงานแข่งขันกีฬาในการใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียวของ Coca Cola และ McDonald ในการเป็นผู้สนับสนุนงานแข่งขันกีฬา 2012 London Games ด้วยการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากเศษผัก (Plant Bottle) การติดตั้งแสงไฟธรรมชาติบริเวณสนามแข่งขัน การใช้พลังงานทดแทน รวมถึงการกระตุ้นให้แฟนกีฬาเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในโครงการจัดเก็บบรรจุภัณฑ์เพื่อนำกลับไปใช้ซ้ำอีกด้วย

เห็นได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวที่มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดงานแข่งขันกีฬาในต่างประเทศอยู่บ่อยครั้ง และมีการแบ่งบทบาท และหน้าที่ในการดำเนินรูปแบบของแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับการแข่งขัน (Sport-event Scale) อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์บทบาทของผู้มีส่วนได้เสียของการจัดงานแข่งขันกีฬา การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวของแต่ละหน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนในระบบนิเวศกีฬาอาจไม่จำเป็นต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งสามรูปแบบ หากแต่เป็นการวิเคราะห์บทบาท และเลือกกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวที่สอดคล้องกับทรัพยากร หรือบริบทในการดำเนินงานของตนเอง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนในระบบนิเวศกีฬาในการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจแบบปืซี่จี

หน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนใน ระบบนิเวศกีฬา	แนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจแบบปืซี่จี		
	เศรษฐกิจฐานชีวภาพ (B)	เศรษฐกิจหมุนเวียน (C)	เศรษฐกิจสีเขียว (G)
ผู้จัดงานแข่งขันกีฬา	รอบพื้นที่ ชุมชน หรือจังหวัดทางผู้จัดงานแข่งขันกีฬามองว่า มีทรัพยากรใด สถานที่ใด หรือมีผู้ประกอบการในท้องถิ่นรายใดบ้างที่สามารถนำเอาสินค้าและบริการดังกล่าวมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานแข่งขันกีฬา เช่น อุปกรณ์การแข่งขันกีฬา อุปกรณ์สำหรับนักกีฬา เป็นต้น	ในการจัดงานแข่งขันกีฬา มีของเสียอะไรบ้างที่เกิดขึ้น เช่น ขยะ น้ำเสีย และของเสียที่เกิดขึ้นเหล่านั้นมีกระบวนการที่ในการนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างไร หรือสามารถนำมาสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ได้อย่างไร	ในการจัดงานแข่งขันกีฬา มีขั้นตอนในการดำเนินใดบ้างที่สามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวมาประยุกต์ใช้ หรืออาจมีกิจกรรมใดที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมโดยรอบของพื้นที่จัดงานแข่งขันกีฬา และผู้จัดงานมีแนวทางในการแก้ไขผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นอย่างไร ยกตัวอย่าง เช่น เชื้อเพลิงสำหรับพาหนะในการขนส่งนักกีฬาหรือผู้เข้าร่วมงานกีฬาสามารถใช้พลังงานทดแทนได้หรือไม่
ธุรกิจสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา	ในพื้นที่ ชุมชนมีทรัพยากรอะไรบ้างที่สามารถนำมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการสำหรับนำไปใช้ในงานแข่งขันกีฬา เช่น สินค้าที่ระลึก พืช ผลไม้หรือสมุนไพรท้องถิ่นสำหรับการทำการตลาดให้กับนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา อาทิ เครื่องดื่มเกลือแร่ชูกำลัง หรือน้ำมันสำหรับคลายเส้นเอ็น แก้ปวดเมื่อยให้กับนักกีฬา เป็นต้น	ในการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เกิดของเสียในกระบวนการผลิตอะไรบ้าง ยกตัวอย่างเช่น ในการสกัดน้ำมันคลายเส้นเอ็น สมุนไพรที่ใช้หลังสกัดน้ำมันหรือชิ้นส่วนของสมุนไพรที่ไม่ได้ใช้ น้ำเสียในกระบวนการผลิต สามารถนำไปสร้างโอกาสในการผลิตสินค้าเพิ่มเติมได้หรือไม่	ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องมีกระบวนการใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในพื้นที่ ชุมชน หรือจังหวัด และตัวของธุรกิจเองมีแนวทางในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

สโมสกรกีฬา

<p>ในพื้นที่ ชุมชน หรือจังหวัดมีสินค้าบริการใดบ้างที่ผลิตจากทรัพยากรในท้องถิ่น และสโมสกรกีฬาสามารถนำสินค้าและบริการเหล่านั้นนำมาใช้กับนักกีฬาภายในสโมสรได้หรือไม่ หรือทางสโมสรเองสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาผลิตสินค้าหรือของที่ระลึกสำหรับแฟนกีฬาได้หรือไม่</p>	<p>อุปกรณ์กีฬาที่เหลือใช้จากการฝึกซ้อม เช่น ตาข่าย ลูกบอล กระเป๋่า หรือรองเท้า สามารถนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ซ้ำได้หรือไม่ หรือนำมาเพิ่มมูลค่าด้วยการปรับรูปแบบสินค้าใหม่ (Upcycling) ได้หรือไม่</p>	<p>ในการดำเนินงานของสโมสกรกีฬา มีขั้นตอนใดบ้างที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทางสโมสรเองมีวิธีการในการจัดการ หรือลดผลกระทบดังกล่าวได้อย่างไร และทางสโมสรมีแนวทางในการกระตุ้นนักกีฬา และแฟนกีฬาให้ตระหนักถึงแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร</p>
---	--	--

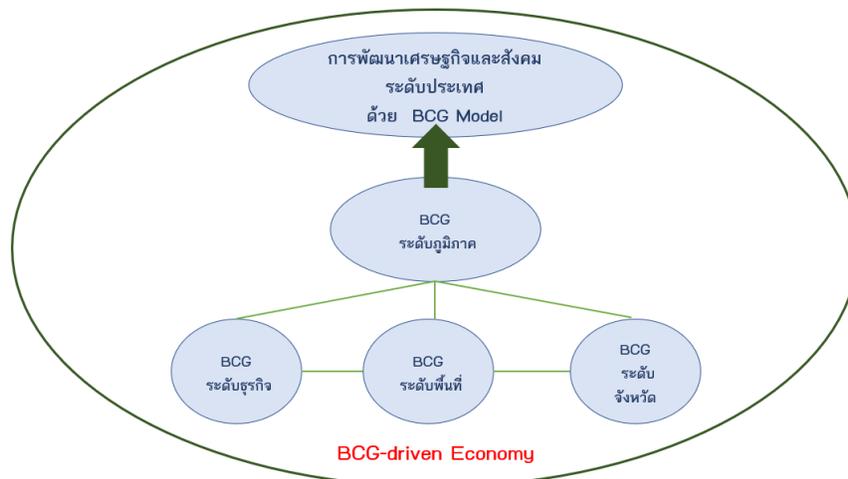
ขั้นตอนที่สาม เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน และการใช้กลไกการผลักดันแบบจำลองเศรษฐกิจแบบบีซีจีโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคี กล่าวคือ ภายหลังจากวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในวงการแข่งขันทีฟาทาตามกรอบแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจี แต่ละภาคส่วนจะทราบปัญหา และอุปสรรคในการผลักดันแนวคิดดังกล่าวให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ ดังนั้นภายหลังจากวิเคราะห์บทบาทจึงควรมีการจัดการอภิปรายในรูปแบบของ Consortium ระหว่างภาคส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดงานแข่งขันทีฟาทาและกลไกภาคี โดยหน่วยงานที่รับเป็นแพลตฟอร์มกลางในการประสานงานทำหน้าที่ในการรับเรื่องข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค (Pain Point) ในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งหาข้อสรุปที่กลไกภาคีสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ยกตัวอย่างเช่น ข้อจำกัดด้านเงินทุน ข้อจำกัดในด้านองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในสาขายุทธศาสตร์เป้าหมายในการขับเคลื่อนด้วยแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจี เนื่องจากเป็นภาคส่วนสำคัญในการสร้างการเจริญเติบโตเศรษฐกิจในระดับมหภาค และช่วยกระจายรายได้ในระดับพื้นที่ได้โดยตรง การพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยกรอบแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีจึงมุ่งเน้นให้เกิดการเติบโตของภาคท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผ่านการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม การใช้ทรัพยากรหมุนเวียนอย่างคุ้มค่า มีการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านการใช้องค์ความรู้ของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยเป็นการพัฒนาที่คำนึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

การจัดงานแข่งขันทีฟาทาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาซึ่งเป็นหนึ่งในตลาดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ช่วยสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้กับประเทศในระดับสูง อย่างไรก็ตามในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตลาดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีมาเป็นกลไกในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจในระดับชุมชน โดยการรับแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้อาจต้องเริ่มจากปรับวิธีคิด (Mindset) ในการดำเนินธุรกิจควบคู่กับการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งตลอดห่วงโซ่มูลค่าของการจัดงานแข่งขันทีฟาทา เมื่อวิธีคิดเปลี่ยนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมองเห็นคุณค่า (Value) ที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจี กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชน พื้นที่ จังหวัด และระดับมหภาคเพื่อขับเคลื่อนให้ประเทศไทยก้าวข้ามผ่านกับดักรายได้ปานกลางจึงจะสามารถเกิดขึ้นจริงได้ (ภาพที่ 7) ทั้งนี้หากพิจารณาตามเหตุและผลทางเศรษฐศาสตร์ 101 (Econ 101) อาจเข้าใจได้ว่าแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีสามารถช่วยสร้างโอกาสในการทำธุรกิจให้กับชุมชนในพื้นที่ที่กล่าวคือ การดึงความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เพื่อนำมาสร้างมูลค่า และพัฒนาในเชิงพาณิชย์ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม โอกาสทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้นจากรูปแบบการผลิตด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นในพื้นที่ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นส่งผลได้รายได้ต่อหัวประชากร (GDP per Capita) เพิ่มขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการบริโภค และการ

ท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในพื้นที่ (Local Economic Growth) มลภาวะ และ ทรัพยากรทางธรรมชาติกลับถูกทำลายน้อยลงด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวนั่นเอง

ภาพที่ 7 การเชื่อมโยงกลไกการทำงานของแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีในแต่ละระดับ

ที่มา: ผู้เขียน

นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานในระบบนิเวศกีฬาแล้ว ความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบาย (Policy Consistency) จะเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ (Success Factor) ในการนำเอาแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีไปประยุกต์ใช้ กล่าวคือ ในการนำแนวคิดดังกล่าวไปปฏิบัติในทางธุรกิจ อาจเป็นการปรับรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากเดิม (Business Transformation) ซึ่งการปรับรูปแบบดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรทั้งเงินทุน และแรงงาน และเป็นการลงทุนระยะยาว (Long-term Investment) ดังนั้นหากภาครัฐให้การสนับสนุนในแง่ของทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานแข่งกีฬาก็จะสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น ในทางตรงกันข้ามหากภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้วยเงื่อนไขทางการเมืองซึ่งบทเรียนในอดีตของประเทศไทยมิให้เห็นบ่อยครั้ง การนำเอาแบบจำลองเศรษฐกิจบีซีจีไปประยุกต์ใช้ในภาคการกีฬาอาจไม่สามารถนำพาประเทศให้ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางตามที่คาดหวังไว้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน สำหรับข้อเสนอแนะเชิงบวกซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้บทความฉบับนี้มีความสมบูรณ์ในเชิงวิชาการมากขึ้น

รายการอ้างอิง

1.The Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. BCG model booklet. Bangkok: NXPO; 2020.

- 2.The Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. BCG in action: The new sustainable growth engine Bangkok: NXPO; 2019.
- 3.The Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. White paper: BCG in action. Bangkok: NXPO; 2018.
- 4.Bank of Thailand. Revitalising Thailand's tourism sector. Bangkok: BOT; 2021.
- 5.National Science and Technology Development Agency. BCG in action: Tourism and creative economy. Bangkok: MHESI; 2021.
- 6.Ministry of Tourism and Sports. Sustainable tourism strategic plan: Clean tourism to BCG in action 2021-2022. Bangkok: Office of the Permanent Secretary Ministry of Tourism and Sports; 2021.
- 7.Sangchumnong A, Kozak M. Impacts of tourism on cultural infiltration at a spiritual destination: A study of Ban Wangka, Thailand. *Int J Cult Tour Hosp. Res.*2021;15:477-93.
- 8.Ministry of Higher Education S, Research and Innovation. BCG in action plan BE 2021-2027. Bangkok: MHESI; 2022.
- 9.Chutipongdech T, Ploychankul C, Chumanont C. An analysis of dark green ecotourist demand using value proposition canvas. *Chulalongkorn Business Review.* 2021;43:22-37.
- 10.Cheablum O, Shrestha RP. Climate change trends and its impact on tourism resources in Mu Ko Surin Marine National Park, Thailand. *Asia Pac J Tour Res.* 2015;20:435-54.
- 11.Azam M, Mahmudul Alam M, Haroon Hafeez M. Effect of tourism on environmental pollution: Further evidence from Malaysia, Singapore and Thailand. *J Clean Prod.* 2018;190:330-8.
- 12.Mostafanezhad M. The materiality of air pollution: Urban political ecologies of tourism in Thailand. *Tourism Geographies.* 2021;23:855-72.
- 13.Cordina R, Gannon MJ, Croall R. Over and over: Local fans and spectator sport tourist engagement. *Serv Ind J.* 2019;39:590-608.
- 14.Tourism Authority of Thailand. In-depth analysis of tourist behavior for 2016. Bangkok: In-Touch Research & Consultancy; 2016.
- 15.Ritchie B, Mosedale L, King J. Profiling sport tourists: The case of super 12 rugby union in the Australian Capital Territory, Australia. *Curr Issues Tour.* 2002;5:33-44.

16. Gibson HJ. Sport tourism: A critical analysis of research. *Sport Manag Rev* 1998;1:45-76.
17. Alexandris K, Kaplanidou K. Marketing sport event tourism: Sport tourist behaviors and destination provisions. *Sport Mark Q.* 2014;23:125.
18. Jiménez-García M, Ruiz-Chico J, Peña-Sánchez AR, López-Sánchez JA. A bibliometric analysis of sports tourism and sustainability (2002–2019). *Sustainability.* 2020;12:1-18.
19. United Nations World Tourism Organization. Sport tourism and sustainable development goals (SDGs). 2019 [cited 2022 June 12]. Available from: <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2019-09/sporttourismandsdgs.pdf>.
20. Statista. Sport events worldwide. 2022 [cited 2022 June 12]. Available from: <https://www.statista.com/outlook/dmo/eservices/event-tickets/sport-events/worldwide>.
21. Loiseau E, Saikku L, Antikainen R, Droste N, Hansjürgens B, Pitkänen K, et al. Green economy and related concepts: An overview. *J Clean Prod.* 2016;139:361-71.
22. Korhonen J, Honkasalo A, Seppälä J. Circular Economy: The concept and its limitations. *Ecol Econ.* 2018;143:37-46.
23. D'Amato D, Droste N, Allen B, Kettunen M, Lähtinen K, Korhonen J, et al. Green, circular, bio economy: A comparative analysis of sustainability avenues. *J Clean Prod.* 2017;168:716-34.
24. Bugge MM, Hansen T, Klitkou A. What is the bioeconomy? A review of the literature. *Sustainability.* 2016;8:1-22.
25. Kanchanangkul D. Economic development in Thailand: Success or failure. *Journal of Economics.* 1996;1:40-54.
26. Kaosa-ard M. Economic development and institutional failures in Thailand. *TDR Quarterly Review.* 1998;13:3-11.
27. Jomo KS, Chung CY, Folk BC, Phongpaichit P, Simatupang B, Tateishi M. Southeast Asia's misunderstood miracle: Industrial policy and economic development in Thailand, Malaysia and Indonesia: Routledge; 2019.
28. Ministry of Industry. Prior to Thailand 4.0. 2017 [cited 2022 June 12]. Available from: <https://gnews.apps.go.th/news?news=2530>.

- 29.Krongkaew M, Kakwani N. The growth–equity trade-off in modern economic development: The case of Thailand. *J Asian Econ.* 2003;14:735-57.
- 30.National Science and Technology Development Agency. Bio economy. Bangkok: NSTDA; 2018.
- 31.National Science and Technology Development Agency. Green economy. Bangkok: NSTDA; 2019.
- 32.Pearce D, Markandya A, Barbier E. *Blueprint 1: For a green economy*: Routledge; 2013.
- 33.UNEP. *Towards a green economy: Pathways to sustainable development and poverty eradication - A synthesis for policy makers*. France: United Nations Environment; 2011.
- 34.United Nations. *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*: United Nations; 2015.
- 35.Ministry of Industry. *Bio-Circular-Green economy: BCG model in action*. 2021 [cited 2022 June 12]. Available from: <https://www.ftpi.or.th/2021/59799>.
- 36.Kucukvar M, Kutty AA, Al-Hamrani A, Kim D, Nofal N, Onat NC, et al. How circular design can contribute to social sustainability and legacy of the FIFA World Cup Qatar 2022™? The case of innovative shipping container stadium. *Environ. Impact Assess. Rev.* 2021;91:1-14.
- 37.Trail GT, McCullough BP. Marketing sustainability through sport: Testing the sport sustainability campaign evaluation model. *Eur Sport Manag Q.* 2020;20:109-29.
- 38.Lauermaun J. Visualising sustainability at the Olympics. *Urban Studies.* 2020;57:2339-56.
- 39.Chutipongdech T, Kampitak T. A systematic review of the key success factors of sports event management: A resource-based view approach. *Ann Appl Sport Sci.* 2022;in press:1-10.
- 40.Gibson H. Sport tourism: Concepts and theories. An introduction. *Sport in Society.* 2005;8:133-41.
- 41.Jensen CT. Local sport event policies and sustainability: A puzzle approach. *Front Sports Act Living.* 2021;3:1-13.
- 42.Bianchini A, Rossi J. Design, implementation and assessment of a more sustainable model to manage plastic waste at sport events. *J Clean Prod.* 2021;281:1-26.
- 43.Kim H-D. The 2012 London Olympics: Commercial partners, environmental sustainability, corporate social responsibility and outlining the implications. *Int J Hist Sport.* 2013;30:2197-208.